

Hokr, Claudie Mayerhofer; v zborniku Geschichte von unten pa so zanimivi prispevki nekaterih avtorjev, ki razkrivajo zgodovino načina življenja in vsakdanjosti.

Tudi v Švici posvečajo raziskavam vsakdanjega življenja vedno večji pomen poleg etnologov tudi zgodovinarji. Interdisciplinarnost pri preučevanju vsakdanjih življenjskih pojavov pridobiva vse bolj na pomenu.

Dela priznanih zahodnonemških etnologov npr. Hermana Bausingerja, Dietra Kramerja, Kasparja Maaseja, Josefa Moserja, kot tudi drugi, kažejo izrazito usmerjenost zahodnonemške etnologije v preučevanje delavske kulture in delavskega vsakdanjika. Pojavljajo se študije tudi drugih plasti prebivalstva npr. malomeščanstva, služkinj.

S precej obširnim in natančnim obravnavanjem zahodnonemške etnologije ter z metodološkimi izhodišči vidnejših etnologov avtor zaključuje pregled po tujih etnoloških vedah.

Slavko Kremenšek

**Ralf Čeplak, ETNOLOŠKA TOPOGRAFIJA SLOVENSKEGA
ETNIČNEGA OZEMLJA - 20. STOLETJE, OBČINA CERKNICA**
(Ljubljana 1990, 154 str.)

Avtor je leta 1981 na Oddelku za etnologijo predstavil diplomsko nalogo z omenjenim naslovom. V naslednjih letih je avtor s pomočjo uredniškega odbora tekst diplomske naloge še dopolnjeval in ob koncu leta 1990 je izšel topografski pregled občine Cerknica.

Delo predstavlja 12. zvezek v okviru načrtanega raziskovalnega programa Način življenja Slovencev v 20. stoletju. Pred tem so po tematiki podobno obravnavana dela izšla za občine Kočevje, Ljutomer, Gornja Radgona, Škofja Loka, Murska Sobota, Črnomelj, Lendava, Domžale, Sevnica in za Rož ter Slovensko Porabje na Madžarskem.

V poglavju Opredelitev območja je prikazan geografski položaj občine z zgodovinskimi in kulturnimi povezavami s sosednjimi območji. Že v prazgodovinski dobi je vodila pot čez Bloško planoto na Hrvaško, v rimski dobi pa je imela Cerknica cesto, ki jo je povezovala s Trstom in Emono. Trške pravice je Cerknica dobila že v 11. stoletju. V času Avstro-Ogrske monarhije so trgovsko - prometne poti cerkniško območje povezovala s Panonsko nižino in severnim Jadranom.

Temu sledi precej obširno poglavje Notranji ustroj območja, ki kronološko obravnava nastanek, delovanje, spreminjanje in ukinjanje posameznih družbenih struktur, ki so pomembne za javno življenje. To so sodna območja, javna varnost in davčne uprave, cerkveno-upravni okviri, zdravstvena in živinozdravniška služba, pošte, šolstvo, promet in prometne zveze, denarni zavodi, trgovine, sejmi, gostinska dejavnost, kulturne dejavnosti, šport, družabno življenje, romarska središča, turistični kraji in počitniške hišice.

Kot izbrani kraji - kar pomeni, da jih je avtor izbral za prikaz podrobnejših ugotovitev v naslednjih poglavjih - so predstavljeni Cerknica, Vrhnika pri Ložu in Lepi vrh na Blokah.

V demografskem razvoju območja je predstavljen podrobnejši pregled gibanja prebivalstva od leta 1869-1981. Zaradi večje preglednosti je s pomočjo tabel prikazano naraščanje ali upadanje števila prebivalstva po posameznih obdobjih in sicer za krajevne urade Cerknica, Nova vas, Stari trg pri Ložu, za izbrane kraje in celotno občino Cerknica. Samo za izbrane kraje je v desetletju 1971-1981 podan pregled naravnega in povprečnega prirastka.

Demografskemu prikazu sledi poglavje Gospodarski razvoj, kjer je bolj splošno prikazan pomen posameznih gospodarskih panog za celotno občino, bolj nadrobno pa za izbrane kraje. Prikazane gospodarske dejavnosti pa so poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo, čebelarstvo, rokodelstvo in obrt, industrija, gozdno gospodarstvo, trgovina, turizem, lov in ribolov, promet, tihotapstvo.

Kako so socialne in gospodarske spremembe v posameznih obdobjih vplivale na spreminjanje zaposlitvene sestave in stopnje izobrazbe zvemo v poglavju Spreminjanje poklicne sestave prebivalcev, kjer je tudi s pomočjo tabele prikazana zaposlitvena sestava prebivalcev cerkniške občine v različnih gospodarskih in drugih dejavnostih za leta 1953, 1961, 1971 in 1981. Kljub temu, da avtor tabelarični prikaz pojasnjuje in analizira, pa popolnoma izpusti problem zaposlitve zdomcev, ki so sicer prikazani v tabeli. Vendar bi bilo o pojavu zdomstva v cerkniški občini potrebno tudi kaj reči.

Tudi poglavje Spreminjanje socialne sestave prebivalcev bi bilo potrebno podrobneje prikazati. Število posestnikov, kočarjev in najemnikov je prikazano s pomočjo tabele samo za obdobje med obema vojnama. To obdobje pa je trajalo od 1918 do 1941, zato bi bila potrebna natančnejša časovna opredelitev, saj se je v tem času socialna sestava verjetno tudi kaj spremenila.

Naslednja tri poglavja nam dajo obširnejši pregled za cerkniško območje, posebno navajanje ugotovitev za izbrane kraje se več ne pojavlja.

V poglavju Uvajanje novosti avtor najprej navede vzroke, zakaj je prihajalo do napredka, uvajanja in tudi sprejemanja novosti v vsakdanjem življenju. Avtor precej izčrpno in natančno navaja novosti, ki so se uvajale v kmečkem gospodarstvu, v rokodelstvu in obrti, v stavbarstvu, v stanovanjski opreми, v prometnih sredstvih in komuniciranju, v noši in prehrani.

Na prejšnje poglavje se navezuje naslednje, to je Razkroj in stopnja ohranjenosti tradicionalne kulturne podobe. Čim hitreje človek sprejema in širi novosti v območje svojega vsakdanjega življenja, toliko hitreje prihaja do razkroja tradicionalne kulturne podobe oziroma do prepletanja tradicionalnega z novim. Gre za prikaz ohranjenosti tradicionalne kulturne podobe v kmetijstvu, v rokodelstvu in domači obrti, v noši, v prehrani, v stavbarstvu, v notranji opremi, v skupnostih, v šegah - življenjskih, letnih in delovnih, v verovanju, v zdravilstvu, v glasbi, petju in plesu ter v likovnem obzorju.

Zadnje poglavje obravnava etnološko preučnost območja in avtorjeve predloge za nadaljnja preučevanja in študije z etnološkega zornega kota.

Dodatno vrednost tekstu daje zanimiv izbor fotografij predvsem za starejše obdobje.

Na koncu knjige je podan seznam kratic, navedba virov in literature, seznam informatorjev in fotografij ter zemljevid občine Cerknica.

Opozorila bi še na manjše tiskovne napake, ki so se pojavile v tekstu, vendar je to posledica naglice v pripravi teksta za tisk. Ravno tako je po pomoti izpadlo ime Janeza Bogataja, ki je narisal zemljevid.

Mihaela Hudelja

Maria Kundegraber, RAZVOJ KOČEVSKÉ NOŠE

Die Entwicklung der Gottscheer Tracht,
(Kočevje in Ljubljana 1991, 96 str.)

Dvojezični slovensko - nemški katalog o razvoju moške in ženske kočevske noše, ilustriran s fotografijami in kroji je izdal Muzej Kočevje. Avtorica je na osnovi dolgoletnega preučevanja kulturne podobe Kočevjarjev, ki so se na širšem območju Kočevja naselili že pred več stoletji, predstavila izsledke svojih raziskovanj v Likovnem muzeju v Kočevju in v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani.

V uvodnem delu so prikazani naselitveni tokovi Kočevjarjev, ki naj bi po nekaterih podatkih avtorjev izhajali že iz 12. stoletja. Vzrok za naselitve naj bi bil sprva zavarovanje mejnega področja ob Kolpi, ki je bilo v lasti Ortenburžanov, kasnejši tokovi naselitve pa naj bi zapolnili nenaseljene predele kočevskega območja, s čimer so si grofje Ortenburžani zagotovili na svojih posestvih tudi delovno silo.

Naseljevanje naj bi potekalo še vse do začetka 19. stoletja; koncem tega stoletja pa so se tudi Kočevjarji, tako kot večina slovenskih prebivalcev začeli množičneje